

Најчесто заради борбата по пари или, пак, поради несогласувањето меѓу партнерите, опседнати секој со своите проблеми или интереси, заборавајќи или мешајќи ги улогите меѓу партнерството, родителите дозволуваат децата да им "забегаат", најчесто во пороци или во девијантни однесувања.

ните работи, без да им се понуди вистински модел на учење и воспитување.

Често е и присуството на пороците од страна на родителите, кои можат да бидат причина за нефункционалност во семејството. Практиката покажува дека се забележителни и случаите кога лично родителот му дава дрога на своето дете, го користи за дилерство или мајка да ја продава ќерката за пари. Во некои случаи, кога ќе се востанови дека едниот родител е тој кој ја нарушува хармонијата во семејството, доколку е неопходно може од страна на компетентните установи да се сугерира развод, за детето да остане со едниот "здрав" родител, со

■ Пишува:
Елизабета АНДОНОВСКА,
психолог

НАУЧЕТЕ ГИ ОСНОВНИТЕ РОДИТЕЛСКИ

Речиси секогаш кога ќе се спомне поимот семејство се прави асоцијација, која посочува четири члена, а во својот состав вклучува: мајка, татко и две деца, односно два родитела и две деца. Но, во помодерното време трендот сè почесто наметнува асоцијација на три члена т.е. семејство со едно дете.

За жал, не се води сметка колку едно такво семејство во својот амбиент вклучува функционалност или дисфункционалност.

Зарем не сте сретнале семејство кое навидум функционира, или би се очекувало беспрекорно да функционира, кога и двајцата родители се интелектуалци, добро ситуирани, а сепак во него работите не одат така како што треба. Најчесто заради борбата по пари или, пак, поради несогласувањето меѓу партнерите, опседнати секој со своите проблеми или интереси, заборавајќи или мешајќи ги улогите меѓу партнерството, тие дозволуваат децата да им "забегаат" во пороци или во девијантни однесувања. И така, подоцна, наместо новосоздадените проблеми да ги доживуваат како апел или како аларм за да се свртат кон децата, тие најчесто ги употребуваат како можност повторно да се зближат, да ја рехабилитираат нарушената врска. Всушност, наместо да им помогнат на своите деца, чиј аларм ниту го забележале, тие опседнати со себе им приредуваат уште поголемо разочарување - отфрлање, така што во ваков случај децата уште повеќе заглавуваат во пороците,

овој пат поткрепени со пари, зашто нели, сега треба да се оправдаат зошто не биле добри родители. Подоцна, кога ќе станат свесни за тоа што во меѓувреме правеле нивните деца (како по правило тоа го дознаваат од соседите или од пријателите, за кои сметаат дека им се непријатели, при што губат драгоцено време), повторно настанува хорор. И наместо да го фатат "последниот воз", тие повторно на виделина ја вадат лажно создадената хармонија, почнувајќи караници, префрлувања и обвинувања за тоа кој е виновникот, при што од нив излегува целиот "валкан веш".

Најчесто ваквите дисфункционални бракови завршуваат со разводи, во кои подоцна или порано децата стануваат жртви, без можност за рехабилитација и ресоцијализација.

За дисфункционалност во семејството можеме да говориме и тогаш кога брачните другари меѓу себе функционираат добро, но при тоа не направиле план и договор околу спроведувањето на обрасците за родителување. Често постои ризик од несоодветно воспитување. На пример: во желбата на децата да им биде дозволено сè, често пати критериумот на вредност се поместува, па така тие мислат дека можат да прват сè што сакаат. Или, пак, спротивно, во семејствата во кои сè е забрането или табуизирано, повторно постои опасност од искривено доживување на реалните вредности. Така, и во двата случаја децата се препуштени сами да ги формираат дозволените или недозволените

што семејството ќе продолжи нормално да функционира.

Еднородителското семејство понекогаш може да биде голем ризик, доколку родителот кој останал со децата не може да се снајде во улогата во која треба да го замени другиот родител. Ова семејство е под стрес, но ако тој (родителот) се "набилда" со добри методи на

воспитување, би требало функционалноста да успее. Многу е важно да се знае дека и во двата случаја родителувањето се учи, надградува и се усовршува. Доколку постојат љубов, слога, почит и разбирање меѓу брачните партнери, па дури и тогаш кога тие немаат позитивни или било какви урнеци за родителување наследени од семејствата од кои доаѓаат, лесно ќе создадат свои правила според кои ќе се раководат. Не е страшно доколку се случи во некоја ситуација, во која не се сигурни како треба да се однесуваат или, пак, на семејниот пат им се препречиле проблеми кои тие не можат сами да ги решат, да побараат помош од стручни лица. Подобрно е вистински совет отколку ризик со несакани ефекти.

Улогата на родителот опфаќа многу одговорности и обврски кон децата: да ги сака, да ги храни, да ги негува кога се

според вашиот пример. Какви и да се вашите навики и постапки, бидете уверени дека вашите деца ве набљудуваат и ве имитираат. Вашите постапки имаат директно влијание, било позитивно, било негативно. Лошите навики не се наследуваат, тие се учат. Ако имате навики кои не би сакале да ги гледате кај вашите деца, тогаш променете ги. **Не правете и не зборувајте го она што не би**

полесно ќе ви ги откријат своите проблеми и грижи во врска со училиштето, со врсниците или со другите нешта кои ги мачат. За нив ќе бидете доверливи и сигурни.

Запознајте ги шесте основни родителски вештини

Доволни се шест основни вештини за правилно да ја одиграте играта на родителството. Ако ги совладате овие шест вештини, веројатно ќе можете да го решите поголемиот број ситуации, можеби сите.

*Спуштете се на ниво на детето

*Внимателно зборувајте и слушајте

*Бидете доследни

*Бидете истрајни

*Зачувајте го трпението

*Научете да влијааете врз однесувањето на детето

Овие неколку правила навистина се доволни за да бидете успешен и среќен родител и да воспитате добри деца, какви што посакувате.

Спуштете се на ниво на детето:

- почесто спуштајте се на физичкото рамниште на детето

- обидете се да ги следите неговите способности и можности

- обидете се да го приспособите своето однесување според него

Внимателно зборувајте и слушајте:

- зборувајте јасно, прецизно и конкретно

- внимателно слушајте

- користете обични зборови

- бидете одредени

- кажете ја суштината

- кажете една информација или задача во едно обраќање

Бидете доследни:

- поставете правила кои нема лесно да ги менувате

- поставете правила на кои и вие ќе се придржувате

- бидете доследни, не смеете да се заморите и да се колебате

Бидете истрајни:

- размислете пред да кажете нешто

- да истраете, значи да го направите тоа што сте го кажалe

- доследно изведете ја казната до крај

- зачувајте го трпението

Научете да влијааете врз однесувањето на детето:

- кога детето нема што да прави давајте му нешто да работи

- овозможете му да ја употребува фантазијата и да се забавува на свој начин

- пофалете го кога ќе направи нешто добро

ЗАПОМНЕТЕ: РОДИТЕЛУВАЈТЕ НИЗ ДРУГАРУВАЊЕ И ДРУГАРУВАЈТЕ НИЗ РОДИТЕЛУВАЊЕ.

ЕЛСКИ ВЕШТИНИ

болни, да игра со нив, да ги подучува, да ги учи на дисциплина, да им биде добар пријател. За возврат децата ќе го засмеваат родителот, можеби ќе го расплачат, налутат или ќе го направат горд. Но, без оглед на сè, важно е учеството на двајцата родители, без разлика дали тие се заедно или не се.

Не постои совршен родител. Наша цел е постојано да се трудиме да ги усовршуваме родителските вештини, затоа што:

1. родителството е работа која никогаш не се завршува

2. родителството подразбира постојано играње нови и возбудливи улоги

Како родители на ум треба да го имате следново:

- да давате позитивен пример

- да бидете учител

- да бидете пријател

1. Позитивен пример

Причината да бидете позитивен пример е очигледна - децата се однесуваат

сакале вашите деца да го прават или да го зборуваат!

Давањето добар пример не значи некој да биде совршен во секој поглед. Се случува да бидете и нервозни. Важно е подоцна на децата да им објасните зошто сте се изнервирале. Тие треба да знаат дека нивните родители понекогаш можат и да се изнервираат. Тоа им се случува на сите.

1. Секогаш присутен учител

Вашето дете постојано активно учи. Светот го осознава преку вашето посредување и толкување. Она што детето може да го постигне во присуство и со подучување од страна на возрасен е неспоредливо со она што детето може само да го научи. **Вие сте тие кои му овозможувате од најрана возраст да набљудува и да учи врз основа на вашите постапки, однесувања, толкувања.**

2. Добар другар

Децата и родителите можат убаво да се согласуваат. Тоа може да се постигне ако заедно си играат, ако се смеат и ако се забавуваат, ако заедно учат. Добрите родители се забавни, исто како и добрите другари.

Ако сте добар другар со вашето дете, тоа за него значи дека го прифатите такво какво што е, со неговите слабости и ќе му помогнете да ги развива своите добри страни. Охрабрувајќи го ќе му помогнете полесно да гради самодоверба и самопочит.

Ако сте пријател со децата, тие многу

